

MONEDE OTOMANE DIN AUR DIN COLECȚIA ICEM TULCEA

Iuliana COSTEA*

OTTOMAN GOLD COINS FROM ICEM TULCEA COLLECTIONS

Abstract:

We have in attention a number of 28 ottoman gold coins which were acquired from citizens of Tulcea. The coins were issued by the sultans Selim the third, Mahmud Adlî the second and Abdülmecid in the mints of Istanbul. Of these, 26 pieces were perforated, most likely because they were stored in a chain / necklace. In this lot there is a "başka tarzda dârülhilâfe" type piece, dating from the 15th year of Mahmud Adlî's reign.

*

Keywords: ottoman coins, Dârülhilâfetüsseniye currency issue, fals issue of the period
Cuvinte cheie: monede otomane, emisiune Dârülhilâfetüsseniye, fals de epocă

În colecția de numismatică** a Muzeului de Istorie și Arheologie din cadrul Institutului de Cercetări Eco-Muzeale Tulcea se află un număr de 28 de monede otomane din aur. Acestea au fost achiziționate de la cetățeni tulcenii în anii 2005 și 2007, dintre care 26 de piese de la o singură persoană, cel mai probabil păstrate într-o salbă. Monedele reprezintă emisiuni ale sultanilor Selim al III-lea (1 exemplar), Mahmud al II-lea (24 exemplare) și Abdülmecid (3 exemplare) și au fost bătute în monetăriile din Istanbul, respectiv Dârülhilâfetüsseniye, Islâmbol și Kostantiniye, cu o singură excepție - o monedă emisă la Mısır.

În privința monedelor bătute în numele sultanului Mahmud Adlî al II-lea, se remarcă varietatea de nominaluri, cele mai multe fiind din cea de-a doua etapă a domniei (19 piese), perioadă ce corespunde epocii reformelor inițiate de sultan¹; există o emisiune tip *başka tarzda dârülhilâfe*² din anul 15 de domnie. Două piese sunt falsuri de epocă, bine executate, realizate prin aplicarea foițelor de aur peste miezul de aramă³. Un exemplar dintre acestea are redat pe revers anul 70.

* Muzeograf – Muzeul de Istorie și Arheologie/Institutul de Cercetări Eco-Muzeale Tulcea

** Doresc să mulțumesc și pe această cale d-nei Mihaela Iacob pentru sprijinul oferit.

¹ Reformele au vizat administrația centrală și pe cea provincială și au fost continuate de succesorii săi, perioada dintre anii 1839-1878 fiind numită și epoca *Tanzîmât*-elor. În mod deosebit interesează organizarea în anul 1864, în timpul domniei sultanului Abdülaziz (1861-1876), fiul lui Mahmud al II-lea, a *vilayet-ului Tuna* – vilayetul Dunării, ca o provincie pilot pentru reformele ce urmau a fi implementate și care cuprindea 7 sangeac-uri, între care și cel de Tulcea. Ș. Pamuk, *A Monetary History of the Ottoman Empire*, Cambridge University Press, 2000, p. 193 și urmât.

² S. Srećković, *Ottoman Mints and Coins*, Belgrad, 2002, p. 87; C. Ölçer, *Sultan Mahmud II zamanında darp edilen osmanlı madeni paraları H. 1223-1255 M. 1808-1839*, Istanbul, 1970, p. 27-28.

³ În literatura de specialitate a fost lansată ipoteza potrivit căreia astfel de piese puteau fi lucrate în ateliere neoficiale, specializate în baterea monedelor destinate salbelor (vezi A. Vâlcu, A. Dicu, *Monedele de aur din colecția Muzeului Județean Buzău*, în Oberländer-Târnoveanu, E. (coord.), *Monede de aur din colecții românești, I, Colecții din Muntenia*, București, 2001, p. 55).

Monedele bătute în numele sultanului Abdülmecid au fost emise în primii doi ani ai domniei, înainte de inițierea reformelor monetare⁴, nominalurile fiind yirmilik memduhiye și çeyrek memduhiye (valoare de 20, respectiv 5 kuruși).

Prin publicarea acestui lot de monede otomane din aur, aflat în colecția ICEM Tulcea⁵, se pot nuanța pe viitor aspecte cu privire la circulația monetară din zona de nord a Dobrogei pentru prima jumătate a secolului al XIX-lea.

Catalog

Selim III

Islâmbol

Yarım (1/2) zeri mahbub

1. AV↑ 1,17 g 18 mm; perforată.

Av. Tuğra tip II, azze nasrühü duribe fi Islâmbol 1203. Stea în dreapta tuğralei.

Nuri Pere 698, anul 6 = 9 VIII 1793 – 28 VII 1794.

Nr. inv. 59.407.

Rv. „Sultanül berreyni ve hakanül bahreyni essultan bin essultan” (6).

⁴ C. Ölçer, *Sultan Abdülmecid devri osmanli madenî paraları*, Istanbul, 1978, p. 6-19.

⁵ În colecția de numismatică a ICEM Tulcea se află și un tezaur monetar cu piese otomane din aur descoperit la Babadag, aflat în lucru.

Mahmud II
Kostantiniye
cedid adliye altını

2. AV ↑ 1,54 g 19,5 mm; două perforații.

Av. Tuğra însoțită de adlî, în centru. În exterior „Sultanı Selâtinî zaman Adlî Mahmud han”.

Rv. (20) Duribe fi Kostantiniye 1223 el-mahrusa, în exterior „dâme mülkühü ve saltanatühü ilâ ahirid devran”.

Nuri Pere 769, anul 20 = 5 VIII 1826 – 24 VII 1827.

Nr. inv. 59.415.

çeyrek (1/4) cedit adliye altını

3. AV ↑ 0,44 g 12,8 mm; perforată.

Av. Tuğra însoțită de adlî, în centru. În exterior „Sultanı Selâtinî zaman Adlî Mahmud han”.

Rv. (19) Duribe fi Kostantiniye 1223 el-mahrusa, în exterior „dâme mülkühü ve saltanatühü ilâ ahirid devran”.

Nuri Pere 771, anul 19 = 16 VIII 1825 – 4 VIII 1826.

Nr. inv. 59.419.

hayriye altın

4. AV ↑ 1,69 g 21 mm; două perforații.

Av. Tuğra însoțită de adlî, în centru.
În exterior „Sultanı Selâtinî zaman”.

Nuri Pere 746, anul 23 = 3 VII 1829 – 21 VI 1830.

Nr. inv. 59.402.

Rv. (23) Duribe fi Kostantiniye 1223,
în exterior „Gazi Mahmud han”.

5. AV ↑ 1,77 g 21 mm; perforată.

Av. și Rv. ca mai sus, dar anul 24 = 22 VI 1830 – 11 VI 1831.

Nr. inv. 59.396.

6. AV ↑ 1, 72 g 20,5 mm; perforată.

Av. și Rv. ca mai sus, dar anul 25 = 12 VI 1831 – 30 V 1832.

Nr. inv. 59.398.

yarim (1/2) hayriye altın

7. AV ↑ 0,88 g 16 mm; perforată.

Av. Tuğra însoțită de adlî, în centru.

În exterior „Sultanı Selâtinî zaman”.

Nuri Pere 747, anul 21 = 25 VII 1827 – 13 VII 1828

Nr. inv. 59.410.

Rv. (21) Duribe fi Kostantiniye 1223,
în exterior „Gazi Mahmud han”.

8. AV ↑ 0,86 g 16 mm; perforată.

Av. și Rv. ca mai sus, dar anul 22 = 14 VII 1828 – 2 VII 1829.

Nr. inv. 59.399

yirmilik (20 kuruşi) cedit mahmudiye

9. AV ↑ 1,59 g 20 mm; perforată.

Av. Tuğra însoțită de adlî.

Nuri Pere 773, anul 28 = 10 V 1834 – 28 IV 1835

Nr. inv. 59.406

Rv. (28) Duribe fi Kostantiniye 1223.

10. AV ↑ 1,51 g 20 mm; perforată.
Av. și Rv. ca mai sus.
Nr. inv. 59.411

11. AV ↑ 1,63 g 20 mm.
Av. și Rv. ca mai sus.
Nr. inv. 54.304

12. AV ↑ 1,61 g 19,9 mm; perforată.
Av. și Rv. ca mai sus, dar anul 29 = 29 IV 1835 – 17 IV 1836
Nr. 59.414

13. AV ↑ 1,52 g 20 mm; perforată.
Av. și Rv. ca mai sus.
Nr. inv. 59.418.

14. AV ↑ 1,56 g 20 mm; perforată
Av. și Rv. ca mai sus, dar anul 32 = 27 III 1838 – 16 III 1839.
Nr. inv. 59.404.

onluk (10 kuruşi) cedit mahmudiye

15. AV ↑ 0,63 g 16 mm; perforată.

Av. Tuğra însoțită de adli.

Rv. (28)Duribe fi Kostantiniye 1223.

Nuri Pere 774, anul 28 = 10 V 1834 – 28 IV 1835.
Nr. inv. 59.409.

16. AV ↑ 0,75 g 15,5 mm; perforată.

Av. și Rv. ca mai sus, dar anul 29 = 29 IV 1835 – 17. IV 1836.

Nr. inv. 59.403.

17. AV ↑ 0,78 g 15,6 mm; perforată.

Av. și Rv. ca mai sus, dar anul 30 = 18IV 1836 – 6 IV 1837.

Nr. inv. 59.401.

18. AV ↑ 0,77 g 15,6 mm; perforată.

Av. și Rv. ca mai sus, dar anul 31 = 7 IV 1837 – 26 III 1838.

Nr. inv. 59.412.

19. AV ↑ 0,78 g 15,5 mm; perforată.

Av. și Rv. ca mai sus, dar anul 32 = 27 III 1838 – 16 III 1839.

Nr. inv. 59.397.

çeyrek rumî altın

20. AV ↑ 1,19 g 19 mm; perforată.

Av. Tuğra

Rv. (10) Duribe fi Kostantiniye 1223.

Nuri Pere 757, anul 10 = 21 XI 1816 – 10 XI 1817.

Nr. inv. 59.413.

çeyrek zeri mahbub

21. AV ↑ 0,76 g 14 mm; perforată.

Av. Tuğra

Rv. (13) Duribe fi Kostantiniye 1223.

Nuri Pere 752, anul 13 = 20 X 1819 – 8 X 1820.

Nr. inv. 59.420.

Mısır**tuğrali çeyrek**

22. AV ↑ 0,36 g 13,6 mm; perforată.

Av. Tuğra

Rv. (19) Duribe fi Mısır 1223.

Nuri Pere 783, anul 19 = 16 VIII 1825 – 4 VIII 1826.

Nr. inv. 59.400.

Dârülhilâfetüsseniye**başka tarzda dârülhilâfe**

23. AV ↑ 1,54 g 21,6 mm; perforată.

Av. Tuğra însoțită de adlî.

Rv. (15) Duribe fi Dârülhilâfetüsseniye 1223.

Nuri Pere 766, anul 15 = 28 IX 1821 – 17 IX 1822.

Nr. inv. 59.416.

Abdülmecid**Kostantiniye memduhiye**

24. AV ↑ 1,54 g 20 mm; perforată.

Av. Tuğra.

Rv. (2) Duribe fi Kostantiniye 1255.

Nuri Pere 872, anul 2 = 5 III 1840 – 22 II 1841.

Nr. inv. 59.421.

çeyrek (1/4) memduhiye

25. AV ↑ 0,39 g 13 mm; două perforații.

Av. Tuğra.

Rv. (1) Duribe fi Kostantiniye 1255.

Nuri Pere 874, anul 1 = 1 VII 1839 – 4 III 1840.

Nr. inv. 59.417.

26. AV ↑ 0,40 g 13 mm; perforată, rest de nit.

Av. Tuğra.

Rv. (2) Duribe fi Kostantiniye 1255.

Nuri Pere 874, anul 2 = 5 III 1840 – 22 II 1841.

Nr. inv. 59.408.

Falsuri de epocă după emisiuni otomane

Mahmud II

yirmilik cedit mahmudiye

27. AE placat cu aur ↑ 1,44 g 20 mm; perforată.

Av. Tuğra însoțită de adlî.

Rv. (32) Duribe fi Kostantiniye 1223.

Piesă realizată prin aplicarea a două foițe de aur peste un miez de aramă.

Nr. inv. 53.773.

çeyrek cedit adliye altın

28. AE placat cu aur ↑ 0, 33 g 13, 6 mm; perforată.

Av. Tuğra însoțită de adlî, în centru. În exterior „Sultanı Selâtini zaman Adlî Mahmud han”.

Rv. (70) Duribe fi Kostantiniye 1223 el-mahrusa, în exterior „dâme mülkühü ve saltanatühü ilâ ahirid devran”.

Piesă realizată prin aplicarea a două foițe de aur peste un miez de aramă.

Nr. inv. 59.405.

BIBLIOGRAFIE

- ÖLÇER, C. 1970, *Sultan Mahmud II zamanında darp edilen osmanlı madeni paraları H. 1223-1255 M. 1808-1839*, Istanbul.
- ÖLÇER, C. 1978, *Sultan Abdülmecid devri osmanlı madenî paraları*, Istanbul.
- PAMUK, Ş. 2000, *A Monetary History of the Ottoman Empire*, Cambridge University Press.
- PERE, N. 1968, *Osmanlılarda madenî paralar*, Istanbul.
- SREĆKOVIĆ, S. 2002, *Ottoman Mints and Coins*, Belgrad.
- VÂLCU, A., DICU, A. 2001, *Monedele de aur din colecția Muzeului Județean Buzău*, în Oberländer-Târnoveanu, E. (coord.), *Monede de aur din colecții românești, I, Colecții din Muntenia*, București.